

רשימות חוברת קנה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ מטות-מסעי, הננו מוציאים לאור מאוצר רשימותיו של כ"ק אדמו"ר זי"ע שרשם לעצמו — חלק מרשימת ה"יומן", ברוקלין, ד"י"ד מנחם-אב תש"א.

לתועלת הלומדים, למען ירוץ בו הקורא, הנה, לאחר העתקת הרשימה בלשון אדמו"ר בעצמו בכתי"ק, בא גם פיענוח ותיבות-קישור המשולבים בין דברי הרב, וכן ציוני מראי מקומות הבאים בשוה"ג, שנערכו ע"י המו"ל, בדרך אפשר ועל אחריותם בלבד, ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע.

מערכת „אוצר החסידים“

עש"ק פ' מטות-מסעי, ה'תשנ"ח
ברוקלין, נ.י.

ברוקלין. ד' מנ"א תש"א

חזק חונ"ת אומר גם העולה, ובין הקריאה והברכה. הטעם לאמירת חחו"נ "לכלול עצמו עם המאמינים הפשוטים". צ"ל ל' כזה בב"ח, להתחיל ספר חדש.

(על שאלתי א"כ אינו שייך להקריאה, ואינו דומה לאייתי מלח, וצ"ל הפסק, ענה) כל התורה שמותיו של הק' כו' הראגאצאוער הי' אומר ב' דבראשית ול' דישראל איין וארט, א לאנגער וארט, מעין שופר של משיח.

בענין אמירת חחו"נ"ת האבען זיך געקאכט מהרש"ל, רמ"א כו', עלטערע פוסקים.

מוצאי ט' באב — נדחה — תש"א

אדנ"ע הי' לובש הטלית — בבקר — ופושטו ואח"כ לובש התפלין ומתפלל בהם. כל הד' זוגות גם בבקר. למנחה הי' לובש הטו"ת כו' ע"ס הרגיל.

שחרית היו מתפללין שעה ח' לא יאחר מ $8\frac{1}{2}$ מסיימין לערך $12\frac{1}{2}$ אח"כ הי' אומר איכה. לערך שעה וחצי. רק אח"כ יושב על הספסל. מנחה בשעה מאוחרת.

רק פ"א קרה שלא עלה לתורה כלל. הי' עולה למפטיר ולפעמים שני המפטירים.

הצ"צ הי' קורא להרוזנאי "דער הייליגער רוזינער". וסיפר: דער ה"ר הי' מרחק עצבות ואפילו מרירות. איז בא חסידים געווארען שטיפעריי ט"ב האט מען זיך געשפילט אין בערעלאך. דערנאך געבליבען מ'זאל עפענען דעם דאך פון ביהמ"ד אראפלאזען א פעטליע ואיש הנכנס יגביהו אותו הגגה. וכן עשו. דערווייל אריין דער רוזינער האט מען אנגעהייבען אויפהייבען עם אז מ'האט דערזעהען האט מען אראפגעלאזען צוריק. האט דער רוזינער געזאגט: רבוש"ע אם דייע קינדער האלטען ניט דיין יו"ט, טא נעם עם צו פון זיי.

מנ"א תש"א.

מאמר הבעש"ט: א נשמה לערנט תורה מפי הק' במתיבתא דרקייע און הק' שיקט אראפ די נשמה אויף דער ועלט ניט נאר צוליב לערנען תורה נאר אויך צוליב מאכען פון אני אין. אפילו דער ואס איז באמת א'אני פון תומ"צ בעדארף מען פון דעם אני מאכען אין, ווי מען איז באמת גארניט לגבי די תמימות'דיקע פשטות פון דעם פשוט'ען אידען.

יד' מנ"א

בעל ההפלאה לא הי' קורא להה"מ "רבי", משא"כ שאר התלמידים וגם ר' שמעלקע בתוכם.

אדה"ז אמר "ז"פ הי' אצלי התגברות הלב על המוח, וזהו — כשפלפלו בחד"ת ונגש ר"ז מאניפולי כו' — אחד מהם" כ"כ האט מען זיך געקאכט אין דעם ענין.

היום י"ד מנ"א נמלאו נ' שנה מיום שא"ל אדנ"ע שאתחיל לרשום הסיפורים וכו'. בזמן ההוא הנה לפרקים הי' אדנ"ע לומד אתי איזה ענין מענינים שונים: רמב"ן עה"ת, חומש עם פי' הראב"ע, משנה, תניא וכיו"ב — פעם קרה שלמד אתי הזהר דאדמוני ויפה עינים דשער התפילין שבסי' — הטעם בלימוד ענין פ' או פ' איני יודע.

הייתי לומד אז אצל מורי ר' ניסן — חתנו של פעשע לייב מלמד חסיד של אדהאמ"צ, חתנו של בנימין מלמד חסיד של אדה"ז — אבל ביום א' שבוע ההוא נסע לדובראונע לחתונת בנו.

אדנ"ע למד אתי המשנה דעשה לך רב וקנה לך חבר, ויאמר: בעלי המסורה [על השאלה אם הכונה בזה היודעים מה שבא בקבלה ובמסורה, ענה כק"ש: כנראה, כן הוא] אומרים דאמתית המעלה דעשה לך רב הוא וקנה וקנה לך חבר. כך אמר אדה"ז להצ"צ בהיותו בן ח', שאז החל לכתוב חי' בנגלה וחסידות וכן ט' התחיל לכתוב הנחות — אדנ"ע אמר שהכתב — תמונת האותיות — וסגנון הלשון אז הוא כזקן ורגיל בכתיבה.

פ"א שמענו מאדנ"ע בשם אדה"ז וקנה — קולמוס — לך חבר. ופי' אדנ"ע קולמוס הלב, אז יעדער זאך ואס מ'לערנט, זאל מען איבערלעבען.

אאזמו"ר — מהרשנ"ע — שהי' אוהב לתת חשבון ומספר בכל דבר — פעם שאל כמה פעמים מכים על החזה ביוהכ"פ. ומהמספר נתברר שגם באמירת סלח לנו מחל לנו כו' מכים, כי הי' ספק בזה — אמר שמספר הבויגען שכתב הצ"צ הוא* כדי ג' וחצי בויגען ליום, לכל ימי חייו מיום היותו בן ח' עד הסתלקותו וגם ש"ק ויו"ט בכלל.

רלי"צ חתן הצ"צ הי' מהיר בחשבון והי' אומר שאינו בערך להצ"צ בזה, וסיפר: ר' יאסעלע דעם מגיד'ס הי' משולח. הנהוג מלפנים שהיו מביאים אותם המטבעות עצמם שהיו נותנים למעמד, ורק שלהוצאות הדרך היו לוקחים מהם. והי' אצל ר"י תיבה שבה הי' מניח המטבעות, אם של נייר או כסף ונחושת, ומצורף להם רשימות פ' נתן כו"כ וכו'. פעם בבוא ר"י מסר הצ"צ להרלי"צ הרשימות לעשות החשבון. הרלי"צ רצה להראות להצ"צ אופן הנהלת החשבונות ע"י ר"י, ויכנס לחדר הצ"צ ויתחיל לקרוא הרשימות פ' נתן פיאטאָק, פ' נתן חצי פיאטאָק וכו' בזא"ז, הצ"צ נגב אז את ידיו באמרו ברכת אשר יצר ורמז לו נו, נו, היינו שימשיך קריאתו. כשגמר הברכה ונגיבת הידים — ובינתיים קרא הרלי"צ כחמשה עמודים — אמר הצ"צ: הסה"כ הוא כך וכך.

אביו של ר"א מקארלין הי' ר' יעקב שמש דעם בעל שם"ס א איד, מהנסתרים, עובדא דילי' הי' ללכת לבית היולדות להסיק שם התנורים ולתת לאכול לילדיהם.

הפתגם בתו"א אהרן אותיות נראה הוא מאמר הבעש"ט לרי"ש הבעש"ט אמר על רי"ש שהוא רואה אלקות במוחש "פון אזא נראה ואַקסט אויס אהרן הי' זה זמן רב לפני לידת את ר"א מקארלין.

אדנ"ע לא הרג היתושים (קאַמאַר), כ"א הי' מבריחם ע"י נפיחה. רז"א אמר לקאפיל בשמעם פעם תפלת אדנ"ע בבכי רבה: אף ואס וויינט ער, ואס בשגיאה האט ער דערהרגעט אַ קאמאַר.

(* להשות התמים ניסן בארוכה.

ברוקלין. ד' מנחם-אב תש"א

כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א דיבר אודות אמירת "חזק" על ספר במדבר בשבת פ' מטות-מסעי דמיני' אזלינן, ואמר: "חזק חזק ונתחזק" (בסיום הספר) — אומר גם העולה לתורה, ואומרו בין הקריאה והברכה.

והוסיף: הטעם לאמירת "חזק חזק ונתחזק" הוא כדי "לכלול עצמו עם המאמינים הפשוטים". — צריך להיות לשון כזה בב"ח, להתחיל ספר חדש.

(על שאלתי א"כ: הרי אמירת "חזק" אינו שייך להקריאה, ואינו דומה להאומר "אייתי מלח" בין ברכה לאכילה, דכיון שהוא חפץ לאכול ע"י טיבול במלח ה"ז מעניני הסעודה, ולכן לא חשיב הפסק, משא"כ אמירת חזק שאינו שייך להקריאה, וא"כ צ"ל הפסק בין סיום הקריאה להברכה — ענה כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א:)

כל התורה שמותיו של הקב"ה כו". הראגאצאוער⁶ הי' אומר: ב' ד"בראשית" ול' ד"ישראל" — איין⁷ וארט, א לאנגער וארט, מעין

(1) ראה גם "היום יום" יח טבת. יג תשרי. — ודלא כהדעות שהעולה לתורה אינו אומר חזק, משום הפסק, או משום שאמירת חזק היא להעולה לתורה, ולא שייך שהוא יאמר לעצמו (ראה קצות השולחן סי' פ"ד, ובבבדי השולחן סקכ"ב). — ובמכתב רבינו (אגרות-קודש ח"ד ריש ע' יד) מוכיח ש"גם הוא (העולה לתורה) אומר, כי נוסחא שלנו היא ונתחזק" (משא"כ להדעות שהעולה לתורה אינו אומר חזק, ורק הקהל אומרים לו "חזק" — הי' צ"ל הנוסח "ותתחזק").

(2) אם נאמר שאמירת חזק קשורה עם התחלת ספר חדש (ולא עם קריאת הסיום). — וראה מכתב רבינו הנ"ל: "אמירת העולה לתורה חזק חו"ג — לא חשיב הפסק כי הוא שייך לקריאת הסיום (ראה שו"ע אדה"ז סקס"ז ס"ט*)".

(3) שו"ע אדה"ז שם — מברכות מ, רע"א. רמב"ם הל' ברכות פ"א ה"ח. טוש"ע או"ח שם ס"ו.

(4) רמב"ן בהקדמתו עה"ת. יונם אלם פכ"ט. ועד"ז זח"ב פז, א. ובכ"מ.

(5) להעיר גם מצפעי"ג מהד"ת פא, א. צפעי"ג עה"ת הפטרת פ' ואתחנן — בביאור מאמר התוספתא (סנהדרין פ"ז ה"ד) כל התורה ענין אחד.

(6) = תיבה אחת, תיבה ארוכה. — ולכאורה, תוכן המענה הוא, שכיון שכל התורה היא

(* ושם, ששיחה בדברים שהם מעניני הדבר שמברך עליו (כגון שאמר הביאו מלח), אינה חשובה הפסק.

שופר של משיח⁷.

בענין אמירת "חזק חזק ונתחזק" — האבען⁸ זיך געקאכט מהרש"ל, רמ"א⁹ כו', עלטערע פוסקים.

מוצאי ט' באב — נדחה — תש"א

כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע הי' לובש הטלית — בתשעה באב בבוקר — ופושטו, ואח"כ לובש התפלין ומתפלל בהם¹⁰. הי' לובש כל הד' זוגות תפלין גם בבוקר. למנחה הי' לובש הטלית ותפלין כו' על סדר הרגיל.

שחרית — היו מתפללין בשעה ח', לא יאחר מ $8\frac{1}{2}$, מסיימין לערך בשעה $12\frac{1}{2}$. אח"כ הי' אדנ"ע אומר איכה, ונמשכה אמירתו לערך שעה וחצי. ורק אח"כ הי' יושב על הספסל¹¹.

מנחה — היו מתפללין בשעה מאוחרת¹².

רק פעם אחת קרה שאדנ"ע לא עלה לתורה כלל בתשעה באב.

תיבה אחת, הרי גם אמירת חזק על התחלת ספר חדש שייכת לסיום הקריאה, ולכן אינה חשובה הפסק.

(7) להעיר מלקו"ת דרושי ר"ה ס, ג: "ולכן תוקעים ביוהכ"פ אחר נעילה תקיעה אחת והוא מבחי' שופר גדול", היינו, שהשופר גדול דלעתיד לבוא, שופר של משיח, ענינו תקיעה אחת ארוכה.

(8) = עסקו (שקו"ט כו') בלהט .. גדולי הפוסקים.

(9) ראה רמ"א או"ח סוסקל"ט: "ומזה" (שנאמר ביהושע לא ימוש ספר התורה הזה מפין חזק ואמץ) נהגו לומר למסיים לקרות התורה בכל פעם חזק" (וראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 474, ובהנסמן שם).

(10) נעתק גם בסוף רשימות הצ"צ על מגילת איכה — קה"ת תשי"א (ואח"כ גם בספר המנהגים חב"ד ע' 47) — "משיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר". ושם מוסיף: כל זה בחדרו, שלא ירגישו בדבר. ובעת שהתפללו — אמר תהלים וכיו"ב.

ובהערת רבינו שם: "אולי י"ל הטעם בלבישת הטלית גדול, אף שלא הי' מתפלל בו (ומצות ציצית הרי יוצא בט"ק שעליו) — עפ"י מ"ש בשער הכוונות ענין ציצית דרוש ב' ודרוש ה', שגם ט"ג צריך להניח קודם תפלין. ועיין שו"ע או"ח סכ"ה ס"ב ובכ"י שם בשם גדולי מקובלי ספרד. — ומה שבהנחת תפלין לק"ש קטנה אין מקפידין ע"ז, י"ל מפני שאז הנחת תפלין הוא רק בכדי שלא יהי' קורא ק"ש בלי תפלין כו'. משא"כ בשחרית ת"ב שהי' מתפלל בהם כל התפלה".

(11) נעתק גם בסוף רשימות הצ"צ (ובספר המנהגים) הנ"ל.

(12) בספר המנהגים שם מציין גם ללקו"ד ח"א קח, ב, שבליובאוויטש ביום התענית היו מתפללים מנחה מאוחר, והי' זה בדיוק. ואין הכוונה אחר השקיעה, אלא בשעות המאוחרות, למשל, שעה השמינית בשבעה עשר בתמוז, ושעה השביעית בתשעה באב.

בדרך כלל הי' ¹³ עולה למפטיר, ולפעמים — שני המפטירים (הן של שחרית והן של מנחה) ¹⁴.

* * *

הצמח צדק הי' קורא להרוזינאי "דער הייליגער רוזינער" ¹⁵.
וסיפר:

דער הייליגער רוזינער הי' מרחק עצבות ואפילו מרירות. איז ¹⁶ בא חסידים געווארען — שטיפעריי. ט' באב האט מען זיך געשפילט אין בערעלאך. דערנאך געבליבען מ'זאל עפענען דעם דאך פון בית המדרש, אראפלאזען א פעטליע, ואיש הנכנס יגביהו אותו הגגה. וכן עשו. דערווייל אריין דער רוזינער. די וואס זיינען געווען אפן דאך האבען דאך ניט געזען גענוי, האט מען אנגעהייבען אויפהייבען עם. אז מ'האט דערזעהען — האט מען אראפגעלאזען צוריק. האט דער רוזינער געזאגט: רכונו של עולם, אם דיינע קינדער האלטען ניט דייך יו"ט, טא נעם עם צו פון זיי ¹⁷.

מנחם-אב תש"א ¹⁸.

ישנו מאמר מהבעש"ט: ¹⁹ נשמה לערנט תורה מפי הקב"ה במתיבתא דרקייע, און הקב"ה שיקט אראפ די נשמה אויף דער ועלט

(13) נעתק גם בסוף רשימות הצ"צ (ובספר המנהגים) שם, וב"היום יום" ט' מנחם-אב — מ"רשימות".

(14) ראה גם "רשימות" חוברת קכב ס"ע 10.

(15) = "הרוזינאי הקדוש".

(16) = נעשו אצל חסידים — מעשי קונדס. תשעה באב — שיחקו עם "בערעלאך" (קוציות). אח"כ הוחלט לפתוח את פתחו של גג בית המדרש, לשלשל חבל וכו'. בינתיים נכנס הרוזינאי (אלה שעמדו על הגג הרי לא היו יכולים לראות בדיוק) והתחילו להגבי' אותו. כשהבינו — שבו והורידוהו. ואמר הרוזינאי: רכונו של עולם, אם בניך אינם שומרים את היום-טוב שלך, אזי טול אותו מהם.

(17) נעתק גם בסוף רשימות הצ"צ (ובספר המנהגים) שם — מ"שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר במוצאי תשעה באב — נדחה — ה'תש"א".

(18) מכאן ואילך (מלבד ס"ח) נדפס (בשינויים קלים) בסה"ש תש"א ע' 150 ואילך — לאחר הכותרת "יד מנחם-אב".

(19) = נשמה לומדת תורה מפי הקב"ה במתיבתא דרקייע, והקב"ה שולח את הנשמה לעולם — לא רק בשביל ללמוד תורה, אלא גם בשביל לעשות מ"אני" "אין". אפילו מי שהוא באמת "אני" (מציאות) של תומ"צ, צריך גם הוא לעשות מה"אני" — "אין", כפי שבאמת הוא "אין" לגבי תמימות הפשטות של היהודי הפשוט.

— ניט נאר צוליב לערנען תורה, נאר אויך צוליב מאכען פון "אני" "אין". אפילו דער ואס איז באמת א' "אני" פון תומ"צ, בעדארף מען פון דעם "אני" מאכען "אין", ווי מען איז באמת גארניט לגבי די תמימות/דיקע פשטות פון דעם פשוט'ען אידען.

יד' מנחם-אב

א. בעל ההפלאה לא הי' קורא להרב המגיד "רבי", משא"כ שאר התלמידים, וגם הרה"ק ר' שמעלקע בתוכם, שהיו קורין אותו כן.

ב. אדמו"ר הזקן אמר: "ז' פעמים הי' אצלי התגברות הלב על המוח, וזהו — כשפלפלו בחידושי תורה ונגש ר' זושא מאניפולי כו' — אחד מהם". — כל כך האט מען זיך געקאכט אין דעם ענין, עד שנעשה התגברות הלב על המוח.

ג. היום, י"ד מנ"א, נמלאו נ' שנה מיום שאמר לי אדנ"ע שאתחיל לרשום הסיפורים שמספר לי וכו'²⁰.

בזמן ההוא, הנה לפרקים הי' אדנ"ע לומד אתי איזה ענין מענינים שונים: פי' רמב"ן עה"ת, חומש עם פירוש הראב"ע, משנה, תניא וכיו"ב,

— פעם קרה שלמד אתי הזהר²¹ דאדמוני ויפה עינים דשער התפילין שבסידור²² —

הטעם בלימוד ענין פלוני או פלוני — איני יודע.

הייתי לומד אז אצל מורי ר' ניסן — חתנו של פעשע לייב מלמד²³, חסיד של אדמו"ר האמצעי, שהי' חתנו של בנימין מלמד, חסיד של אדמו"ר הזקן — אבל ביום א' דשבעה ההוא נסע מורי ר' ניסן לדובראונע לחתונת בנו, והי' לי זמן פנוי יותר.

אדנ"ע למד אתי אז המשנה ד"עשה לך רב וקנה לך חבר"²⁴, ויאמר לי:

(20) נעתק גם ב"היום יום" — י"ד מנחם-אב.

(21) ח"ג רסב, ב.

(22) עם דא"ח — יג, ד ואילך.

(23) ראה גם סה"ש תרצ"ו ע' 120, ובהערות שם.

(24) אבות פ"א מ"ו.

בעלי המסורה

[על השאלה אם הכוונה בזה לאלה היודעים מה שבא בקבלה ובמסורה, ענה כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א: כנראה, כן הוא] —
 אומרים, דאמיתית המעלה ד"עשה לך רב" הוא "וקנה —
 וקנה — לך חבר". והמשיך אדנ"ע: כך אמר אדמו"ר הזקן לנכדו
 הצמח צדק בהיותו בן ח', שאז החל לכתוב חידושים בנגלה
 וחסידות, ובן ט' התחיל לכתוב הנחות על הדרושים ששמע מזקנו
 אדמו"ר הזקן.

— אדנ"ע אמר שהכתב — תמונת האותיות — וסגנון
 הלשון של הצ"צ אז, הוא כבר כזקן ורגיל בכתיבה.
 פעם אחת שמענו מאדנ"ע בשם אדמו"ר הזקן: וקנה —
 קולמוס — לך חבר²⁵. ופירש אדנ"ע שהכוונה לקולמוס הלב, אז²⁶
 יעדער זאך ואס מ'לערנט, זאל מען איבערלעבען²⁰.

ד. אאזמו"ר — מהר"ש נ"ע — שהי' אוהב לתת חשבון
 ומספר בכל דבר,

— פעם²⁷ שאל כמה פעמים מכים על החזה באמירת "על
 חטא" ביוהכ"פ. ומהמענה ע"ד מספר הפעמים, נתברר, שגם באמירת
 "סלח לנו מחל לנו כו'" — מכים על החזה, כי הי' ספק בזה —
 אמר, שמספר הבויגען²⁸ שכתב הצ"צ הוא * כדי ג' וחצי
 בויגען ליום, לכל ימי חייו, מיום היותו בן ח' עד הסתלקותו, וגם
 ש"ק ויו"ט בכלל.

(* להשות עם מ"ש ב"התמים" ניסן בארוכה²⁹.)

(25) ראה גם "רשימות" חוברת ט' — ילקוט — ע' 14.

(26) = שכל דבר שלומדים — צריכים לחיות אותו.

(27) ראה גם סה"ש תש"ה ס"ע 9.

(28) ה"בויגן" הוא בן שמונה עמודים⁸⁰.

(29) ושם (חוברת ג' — ניסן תרצ"ו) ע' כה — מיומנו של אדמו"ר מהוריי"צ (מוצאי ..

שה"ג תרס"ב, לויבאוויטש), שהצ"צ "התחיל לכתוב נגלה ודא"ח מהיותו בן שנים עשרה שנה, ואיפוא כתב בערך ששים שנה וחמשה שנים וששה חדשים, והנה מר"ה תקס"א עד י"ג ניסן תרכ"ו, שהם עשרים ושלושה אלפים תשע מאות וארבעים ימים, — היינו כל השבתות והמועדים בכלל — וכתב בערך ששים אלפים בויגן, מר"ה תקס"א עד י"ג ניסן תרכ"ו, היו בהם ארבעת אלפים ותשעים יום, שבתות וימים טובים שהכתיבה בהם אסורה, ואיפוא נשאר

ה. הרה"ק ר' לוי יצחק, חתן הצ"צ, הי' מהיר בחשבון. והי' אומר על עצמו שאינו בערך להצ"צ בענין זה, וסיפר:

ר' יאסעלע דעם מגיד'ס³⁰ הי' משולח³¹. הנהוג מלפנים, שהמשולחים היו מביאים אותם המטבעות עצמם שהיו החסידים נותנים ל"מעמד", ורק שלהוצאות הדרך היו המשולחים לוקחים מהם. והי' אצל ר' יאסעלע תיבה שבה הי' מניח המטבעות, אם של נייר או כסף ונחושת, ומצורף להם רשימות: פלוני נתן כך וכך וכו'.

פעם בבוא ר' יאסעלע לליובאוויטש עם כספי המעמד והרשימות — מסר הצ"צ לחתנו הר' לוי יצחק את הרשימות לעשות החשבון. הר' לוי יצחק רצה להראות להצ"צ אופן הנהלת החשבונות ע"י ר' יאסעלע, ויכנס לחדר הצ"צ ויתחיל לקרוא הרשימות: פלוני נתן פיאטאָק³², פלוני נתן חצי פיאטאָק וכו', בזה אחר זה. הצ"צ נגב אז את ידיו באמרו ברכת "אשר יצר", ורמז לו נו, נו, היינו שימשיך קריאתו. כשגמר הצ"צ הברכה ונגיבת הידים — וכינתיים קרא הר' לוי יצחק כחמשה עמודים מהרשימות — אמר הצ"צ: הסך־הכל הוא כך וכך.

ז. אביו של הרה"ק ר' אהרן מקאַרלין הי' ר' יעקב שמש, דעם בעל שם טוב'ס א איד, מהנסתרים. עובדא דילי' הי' ללכת לבית היולדות העניות להסיק שם התנורים ולתת לאכול לילדיהם.

הפתגם בתורה אור³³ "אהרן אותיות נראה" — הוא מאמר הבעש"ט לר' יעקב שמש: הבעש"ט אמר על ר' יעקב שמש שהוא רואה אלקות במוחש, וסיים: "פון אזא נראה ואַקסט אויס אהרן". — הי' זה זמן רב לפני לידת את ר' אהרן מקאַרלין.

ח. אדנ"ע לא הרג היתושים (קאַמאַר), כי אם הי' מבריחם ע"י נפיחה.

רק תשעה עשר אלף שמונה מאות וחמשים ימי כתיבה, וא"כ כתב יותר מכמו שלשה בויגן ליום".

(30) הרה"ח ר' יוסף בן הח' הרב וכו' ר' ישכר דוב — מתלמידי אדה"ז ואח"כ מחסידי אדאמה"צ ואדמו"ר הצ"צ — חתנו של הרה"ח וכו' ר' נח אבי אביו של הצ"צ (לקו"ד ח"ג תקכג, א).

(31) שוד"ר בשביל מעמד (סה"ש תש"א שם).

(32) שם מטבע רוסית.

(33) תצוה פב, סע"ב (וראה ספר הערכים־חב"ד (כרך ב') ס"ע תרכט ואילך).

רשימות חוברת קנה

רז"א³⁴ אמר פעם לקאפיל³⁵ — בשמעם פעם תפלת אדנ"ע
 בבכי' רבה: אף³⁶ ואס וויינט ער, ואס בשגיאה האט ער דערהרגעט
 אַ קאמאַר.

(34) ר' שניאור זלמן אהרן — אחיו הגדול של אדנ"ע.

(35) החסיד ר' יעקב קאפיל זעליגסאהן (נזכר בסה"ש תרפ"א ע' 17. "רשימות" חוברת ח' ס"ע 5).

(36) = על מה הוא בוכה — שבשגיאה הרג יתוש.